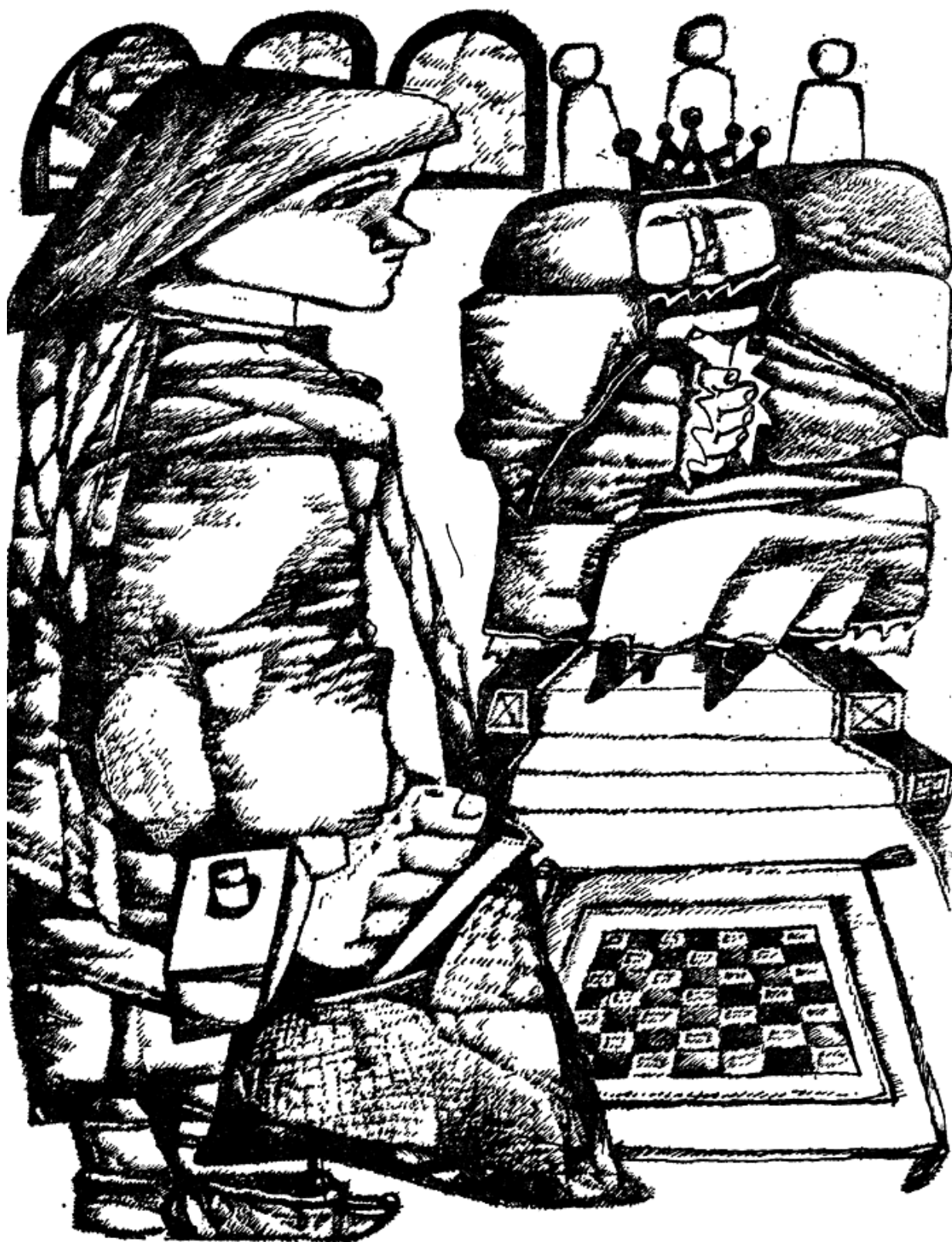

ГЕОРГИ РУСАФОВ ПАРЦАЛАНКО

chitanka.info

Един беден баща имал трима синове. Двамата по-големи братя били горделиви, мързеливи; все нависоко хвърчели, с каква да е работа не се захващали. А третият, най-малкият брат, бил добродушно, трудолюбиво момче. Черната работа на полето и в къщи само той вършел, затуй надменните братя го смятали за глупав и заради окъсаните му дрехи го наричали на подбив Парцаланко. И все странели от него, все му се присмивали.

Веднъж до селцето, в което живеели тримата братя, достигнала вест, че царят бил обещал да даде единствената си щерка на оногова, който успее да премахне вековния дъб, дето вишел клоните си току пред двореца му. А чудно дърво бил този дъб!... От незапомнени времена той затулял с могъщите си клони всички прозорци на двореца и не пропускал да проникне в него нито един слънчев лъч. Но колкото пъти царските секачи се опитвали да го отсекаят, върху мястото на всеки отсечен клон начаса израствали дванайсет нови клона — по-разперени, по-бухнати, по-непроницаеми.

Мъчнотията за премахването на чудния дъб пред царския дворец била известна на всички хора в страната. Знаели за нея и братята на Парцаланко. Ала като чули каква награда обещавал царят за юнака, който би успял да отсече дървото и така да пусне слънцето в царските покои, без много-много да му мислят, викнали в един глас:

— Ето работа само за юнаци като нас — хем ще се прославим, хем ще се сродим с царя!

И още същия ден двамата наперени момци започнали да се тъкмат за далечния път към столицата.

— Вземете и мене с вас, братя! — помолил им се Парцаланко.

— Ти чуваш ли се какво говориш бре! — налетели по-големите братя като оси върху момчето веднага щом чули желанието му. — Я си погледни парцалите, я си виж мазолестите ръчища — нали царската дъщеря ще побегне от нас още като ни види с тебе!...

— Не ме оставяйте, братя, загуба от мене няма да имате — не отстъпил Парцаланко. — Из пътя ще ви нося брадвите и торбите, та да запазите силите си за дъба; а пред царската дъщеря хич няма и да се вестявам — стигнем ли столицата, ще ви оставя сами!

Тези думи допаднали на по-големите братя и в уречения ден към престолния град тръгнали тримата. Напред — облечени в нови дрехи, вирнали глави и размахали празни ръце — крачели наперено големият

и средният брат. След тях — сгушен в дрипите си, огънат одве под тежестта на брадвите и пълните торби — пъшкал Парцаланко.

Първата вечер братята спрели да нощуват край един пенлив ручей. Още като седнали на брега, Парцаланко дочул сред безгрижното бълбукане на водата и някакви стенания, като че ли вълните носели със себе си още от извора на ручея риданията на невидим старец.

— Трябва да разбера каква е тази работа — може би горе при извора някой има нужда от моята помощ... — развълнувал се веднага Парцаланко и макар да бил капнал от умора, тръгнал по посоката, откъдето идвал ручеят.

Вървял, колкото вървял, преди слънцето да се потули зад горите на близката планина, момъкът се изкачил на висок хълм. Същия миг до него достигнал пак, вече ясно, немощният старчески глас, който го зовял жално:

— Хей, момко, ако в гърдите ти тупти сърце, а не бездушен камък, отбий се при мене, не ме отминавай без помощ в бедата!

Парцаланко тръгнал веднага нататък, откъдето идвал гласът, и подир малко застанал пред две гранитни скали, долепени плътно една до друга. Между скалите, притиснат яко от каменните им снаги, стърчал вехт железен чучур. От неговия широк отвор, зеления сал и почернял от старост, бликала неспирно водата, която пълнела коритото на ручея.

— Ти ли ме викаше преди малко, дядо Чучурко? — навел се над железния чучур изуменият Парцаланко.

— Аз, синко... — изплакал с човешкия си глас чучурът.

— Защо съм ти, старче, с какво мога да ти помогна?

— Ооох, синко, станаха сто години как седя тука приклещен от тези две скали и бълвам ден и нощ вода! А вече съм стар, уморих се, иска ми се и на мене да почина... Моля те, освободи ме от тоя затвор, па все ще дойде време да ти се отплатя и аз с нещо!...

Дожаляло на Парцаланко за стария чучур. Хванал го с яките си селски ръце, напънал се, колкото сили имал, и успял да измъкне старика от пукнатината, дето двете гранитни скали го били държали в плен цял век. После пхнал ръждясалия чучур в торбата си и като засвирукал безгрижно, припнал към братята си, които отдавна хъркали като воденичарски котараци долу край ручея.

На втората вечер — след като прегазили девет реки и прехвърлили девет хълма — тримата братя спрели за нощувка в полите на обрасла с трънаци и покрита със скали ниска планина. Додето стигали очите на младите пътници, нийде не се виждала жива душа. Ала някъде близо по билото на планината — потулен сред трънаците и скалите — някой така усърдно копаел и ломял каменните блокове, че цялата околност кънтяла от ударите му и към здраченото небе неспирно хвърчели ту изтръгнати от корен трънаци, ту парчета от разбитите балвани.

— Кой ли нещастник се труди горе и след залез слънце! — въздъхнал съчувствено жалостивият Парцаланко.

— Някой глупак като тебе, дето без работа не може да стои... — присмели му се по-големите братя и се тръснали да спят до стъкнатия от Парцаланко буен огън. — Хайде лягай си и ти да спиш, че утре да не мъкнеш пак като пребит брадвите и торбите ни!

Но Парцаланко не послушал братята си.

Щом те заспали, той се измъкнал тихичко от малкия лагер и закрачил пъргаво нагоре, където продължавали да ехтят без отдих ударите и да хвърчат към небето изкоренените трънаци и каменните отломки...

Когато стигнал там, младият човек видял с удивление, че сред трънаците и скалите работел сам-самичък един голям стоманен търнокоп.

— Дядо Търнокопе, не виждаш ли, че иде нощ, време за почивка — спри и ти, отдъхни си! — приближил се Парцаланко с топъл глас до чудния търнокоп.

— Ооох, синко, не мога да спра по своя воля, макар че станаха вече двеста години как ден и нощ къртя тука без почивка трънаци и ломя камъни!... — проплакал в отговор задъхано търнокопът, като продължил да се мята неспирно между трънаците и скалите. — Затуй, ако имаш милост в сърцето си, измъкни ме оттука, дето тежко проклятие ме кара да работя без отдих, и добрината ти няма да забравя цял живот — все ще дойде ден да ти се отплатя и аз с нещо за стореното добро!

Парцаланко не чакал да го молят повече. Застанал до търнокопа, измъкнал го от бодливите храсталаци и острите отломки, па бързо

пъхнал и него в торбата си. След туй засвирукал пак безгрижно и се спуснал надолу към братята си, които и тоя път спели вече дълбок сън.

Третата вечер тримата братя замръкнали в една вековна гора.

Тъмна, дълбока, гората отдалече изглеждаше съвсем безлюдна. Но щом нагазили в нея, уморените пътници чули, че откъм средината на леса се разнасяла такава оглушителна трескавица и пукотевица, сякаш там сто дървари поваляли неспирно дърво след дърво... Това веднага разпалило любопитството на Парцаланко. И когато след малко братята му захъркали на меката трева, той за трети път ги оставил да лежат сами и поел с бързи крачки към средището на леса, дето незнайните секачи продължавали да повалят с гръм и трясък вековните горски великани.

— Каква ли беда кара тези нещастници да се трепят в гората без почивка и през нощта? — шепнел си съчувствено за незнайните дървари Парцаланко, докато крачел към сечището.

Ала като стигнал там, какво да види!... На сечището нямало нито един дървар, а горските великани повалял сам-самичък голям топор, който се стрелкал в нощния мрак сред дърветата като светкавица. И бърхтел ли, бърхтел — от силно по-силно, от ловко по-ловко — могъщите дънери на дърветата, кажи-речи, до самите им корени.

— Хей, дядо Топорко, погледни нагоре, откога е изгряла месечината, няма ли за тебе почивка? — викнал с цяло гърло Парцаланко към топора, когато се съвзел от изненадата си.

— Няма, синко, няма почивка за мене в това проклето сечище... — отвърнал с пресипнал от умора глас топорът, като пак не спрял да работи. — Триста години се бърхтам тука така ден и нощ, още триста по триста години пак няма да спра, ако някой през туй време не се смили над мене и не ме измъкне от сечището!...

— Че да ти помогна аз, дядо? — втурнал се към топора Парцаланко, измъкнал го от зашумените клонаци на последното повалено дърво и преди сечивото да се усети, бързо-бързо го наместил в торбата си при другите двама уморени старци.

— Никога няма да забравя добрината, дето ми стори сега, синко... — обадил се подир малко с отпочинал глас признателният топор. — Попаднеш ли някога и ти в беда, от която да мога аз да те избавя, спомни си, момко, за мене, няма да те оставя и аз без помощ!

— Това може би ще стане скоро, дядо Топорко, затуй почивай, набирай сили за този час... — отвърнал му Парцаланко.

След туй младият човек преметнал торбата си през рамо и с още по-весело от преди сърце припнал към мястото, дето братята му, както преди, отдавна хъркали сладко-сладко на меката трева...

Изминали ден след ден дните на цяла седмица и една слънчева утрин тримата братя стигнали в столицата. Там големият и средният брат прогонили далече от себе си Парцаланко, па тръгнали самички с вирнати носове към царския дворец, където се извисявал чак до облаците като огромна зелена планина чудният дънер на бухнатия дъб.

— Господарю, готов ли си за сватба, че утре до изгрев слънце под ударите на моя славен топор от дъба пред твоя дворец няма да остане нито клончица — изпъчил пръв гърди пред царя големият брат.

Царят видял вирнатия му нос, зърнал изпод вежди и нежните му, не работили тежка работа ръце, па се намръщил като мъглив ноемврийски ден и отвърнал кисело на самохвалкото:

— Сватбата, момко, лесно ще направим, но трябва да знаеш, че ако утре на разсъмване дъбът остане цял на мястото си, както е било винаги досега, моят палач ще ти отреже носа, та друг път да не го вириш толкова високо!...

Царската заплаха хич дори не изплашила наперения момък.

Като вирнал още по-високо носа си, той преминал гордо край скупчения около дъба народ, без да погледне някого, сякаш бил станал вече наистина царски зет. И щом доближил непокорното дърво, запретнал ръкави, плюнал важно на ръцете си и започнал да сече най-напред тънките клони на зеления великан. Сякъл така целия ден, не спрял да си почине и през нощта. Но когато изгряло слънцето, всички видели, че дъбът разстинал клоните си пак цял-целеничък — по-бухнат, по-могъщ. Затуй малко по-късно царският палач отсякъл съвсем лесно вече клюмналия нос на наперения преди това самохвалко.

Втори отишъл при царя средният брат.

— Господарю, брат ми не успя да премахне дъба и загуби заслужено носа си, но пред моето юначество този зелен инатчия няма да устои... Да, няма да устои! — ударил гордо гърди и средният брат.

— Преди да е изгряло слънцето, аз ще надробя проклетото дърво така, че цяла зима ще топлите двореца с неговите цепеници!

Намръщил се отново царят, отново заплашил:

— Добре, момко, ако направиш това, халал да ти е дъщеря ми... Но остане ли на разсъмване дъбът цял, моят палач ще отреже езика ти, та друг път да не говори напразно големи приказки!

— Ще се постарая да запазя езика си... — не трепнал от царската закана и този самохвалко.

Сетне средният брат също като големия минал гордо край насъбрания народ и се спрял право при дъба. Грабнал топора си, размахал го и започнал с пухтене и сумтене да сече и той най-напред тънките клони на могъщото дърво. Сякъл така цял ден, цялата нощ. Сменил девет нагизнали от пот ризи, но езика си не могъл да спаси, защото, щом се разденило, слънцето огряло дъба, както го огрявало векове наред пак цял-целеничък, само че с много повече отпреди клони...

Последен от тримата братя при царя се явил Парцаланко.

— И ти ли, дриплъ, си решил да ставаш царски зет? — посрещнал го с присмех царят.

— Че защо пък да не си опитам и аз късмета, господарю — отвърнал спокойно на царската подигравка Парцаланко. — Погледни, носът ми не е по-малък от носа на големия ми брат, нито пък езикът ми е по-къс от езика на средния ми брат; ще има с какво да платя на твое величество, ако не успея да премахна дъба пред двореца ти!

Този отговор разгневил царя и той тропнал сърдито с крак:

— Ала ако ти не успееш да премахнеш дъба, няма да минеш евтино като братята си — на тебе моят палач ще отреже направо главата!

— Чу-дес-но! — плеснал ръце Парцаланко. — Щом като главата ми няма да може да се справи с едно нищо и никакво дърво, халал да ти е, твое величество — селякът не е цар, глупава глава не му трябва!

И младият човек оставил бързо царя да беснее сам в покоите си, па слязъл засмян до уши при дъба. Там — за изненада на струпания любопитен народ — Парцаланко не захванал да сече веднага дървото, както правели преди него всички секачи, а се излегнал под дебелата му сянка и начаса захъркал сладко... Спал така безгрижно като бебе в люлка чак до залез слънце. После станал, поразкършил изтръпналата си

от спането снага и обиколил мълчаливо три пъти дънера на зеления великан.

Накрая дрипавият момък извадил от торбата си търнокоп-самокоп. Забил лъскавото сечиво дълбоко в коренището на дървото и се провикнал тъй екливо, та се чуло чак в царския дворец:

— Хайде, дядо Търнокопе, покажи на царя и на това проклето дърво, дето оставиха без нос и без език братлетата ми, какво може селската глава!

Още не били заглъхнали думите на Парцаланко и търнокопът подскочил като опарен сам нагоре. Миг след туй се спуснал с грозно свистене пак надолу, потънал дълбоко в коренището на зеления гигант и захапал настървено корените му. Пак излетял нагоре и с още по-голяма сила, с още по-голяма ярост се забил за втори път в коренището... Захвърчали буци пръст. Засвяткали като ударени от светкавица камънаците сред корените. И някъде към полунощ исполинът, когото векове наред не могли да повалят нито хората, нито бурите, изведнъж се люшнал като немощен дядо и се строполил с пукот и трясък на земята.

Тогава Парцаланко измъкнал от торбата си топора-самосек, викнал и нему:

— Е, дядо Топорко, сега е твой ред да покажеш на царя и на поваления непокорник какво още може да стори селската глава!

Едновременно с това момъкът хвърлил в клонаците на сломения великан стоманеното сечиво, което за триста години било видяло сметката на безброй дървета. И пред очите на слисания народ се разиграло ново чудо... Щом се допрял до дървото, топорът почервенял, сякаш току-що бил изваден от разжареното огнище на незнаен ковач. Сетне топорът-самосек засъскал люто сред клонаците, започнал да се стрелка като совалка наляво и надясно, заподскачал нагоре и надолу... Нощната тишина екнала от ударите му, като че ли върху поваленото дърво се нахвърлили дружно със секирите си сто невидими дървари. Исполинската снага на дъба затрещяла, застенала жално. И когато на утрото изгряло слънцето, на мястото, дето при залез се издигало като огромна зелена планина непокорното дърво, сега се белеела тъжно само една могила от трески и дебели оголени цепеници.

Засмян до уши, върху могилата стоял Парцаланко и очаквал да се покаже от двореца царят, за да му поднесе наградата за добрината,

която му сторил, като пуснал слънцето в покоите му. Ала едно мислел младият човек, а друго кроели в двореца царят и щерката му... От прозореца на стаята си царската дъщеря била видяла всичко, което направил с дъба Парцаланко. Гледала и сега самия юнак, застанал усмихнат върху останките на сразения исполин. Но не видяла сините му като небето над него засмени очи. Не погледнала и стройните му като на елен крака. Не спряла поглед и на гъвкавата му снага, нито зърнала златната му като куп слънчеви лъчи коса... Очите ѝ се спрели само върху дрипавите дрехи на Парцаланко, върху скъсаните му цървули, върху мазолестите му ръце, работили цял живот.

И щом царят отишъл при нея, тя се хвърлила в нозете му и викнала да плаче, да къса дрехите си от гняв:

— Не ща да ме дадеш за жена на оня дрипльо долу... По-добре ме погребви жива, отколкото да ме омъжиш за човек с цървули и мазоли на ръцете си!

Думите ѝ паднали като мехлем върху нараненото още при първата среща с веселия момък сърце на царя. И след като се помаял малко при дъщеря си, старият хитрец слязъл сам при Парцаланко. Потупал го лицемерно по широкия селяшки гръб, усмихнал му се с половин уста, па му казал кисело:

— Няма що, юначе, добра работа си свършил тая нощ — отърва двореца ми от мрака, отърва и главата си!...

— И заслужих с чест обещаната от твое величество награда! — засякъл го Парцаланко. — Къде е годеницата ми и половината ти царство с нея?

Царят сякаш само това чакал. Смръщил веднага вежди и процедил със стиснати зъби:

— Много бързаш, момче — царски зет така лесно не се става и половин царство с отсичането на един дъб не се получава, трябва още мъничко да се потрудиш! — След туй посочил гранитната скала, която се извисявала върху един безводен хълм зад двореца, и добавил високо: — Ако до залез слънце направиш така, че от оная скала горе да бликне вода, ще ти дам дъщеря си за жена и половината царство. Ала не успееш ли да сториш това, начаса се измитай от очите ми, че лошо те чака!

Парцаланко не отвърнал нито дума на царското отмятане. Само праметнал мълчаливо торбата със своите верни старци през рамо и

тръгнал към посочената му от царя скала... Когато се изкачил на хълма, той приклещил вехтия железен чучур в една пукнатина на скалата — точно срещу двореца — и се провикнал:

— Хайде, дядо Чучурко, помогни ми на свой ред и ти с възшебната си сила!... Напреди се, старче, така, че от тебе да бликне от буйна по-буйна река, която до заниз слънце да отнесе в катранените води на Дяволското море и царя, и глезената му щерка, та дори и царските плъхове!

Още момъкът не изрекъл докрай желанието си, от железния зеления чучур рухнала като хала голяма разпенена река. С всеки изминат миг тя ставала все по-пълноводна, по-неудържима, по-страховита. И докато царят да се усети какво става, върху двореца му връхлетяла с грозен трясък и громол същинска водна планина... С първия си тласък разярената стихия сринала двореца, като че ли той бил направен от картон. А с втория си тласък го повлякла като лека лодчица със себе си и бързо-бързо се изгубила с него и всичко, което имало в него, нататък, където плискало със страшен рев черните си води, бездънното Дяволско море.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.